

חרב להשם ולגדעון

פרק ו-ז

- בקשת אותות על נחיתת מואב ביד ישראל ● חורב על כל הארץ, וחורב על הגיזה לבדה ● רב העם
- אשר איתך ● בשלש מאות המלקקים אושיע אתכם ● חלום החמושים ● צליל לחם שעורים ממהפך
- במחנה מדין ● ועמדו איש תחתיו, וירץ כל המחנה, ויריעו וינוסו ● ויצעק אי ישראל, וירץ אחרי מדין ●

למדנו שכלל ישראל שבים ליוצרם, והקב"ה, רצונו להושיעם. על כן שלח הבורא את גדעון בן יואש, כדי להסיר את עבודת הבעל מעירו, ולהושיע את ישראל.

מה עושה גדעון, כדי להושיע את ישראל?

(לג) וְכָל מִדְיָן וְעַמְלֵק וּבְנֵי קֶדְם נֶאֱסָפוּ יַחְדָּו - כּפֶעַם בּפֶעַם - וַיַּעֲבְרוּ וַיַּחֲנוּ בְעֵמֶק יִזְרְעֵאל. (לד) וְרוּחַ הַשֵּׁם - נִבְּאָה - לְבָשָׁה אֶת גִּדְעוֹן וַיִּתְקַע בְּשׁוֹפָר וַיִּצַּק אַבְיֶעָזָר¹ אַחֲרָיו - כּפִי צוּוֹי הַשֵּׁם. (לה) וּמִלְאָכִים שָׁלַח בְּכָל מְנָשָׁה - (שבטו) - וַיִּצַּק גַּם הוּא אַחֲרָיו וּמִלְאָכִים שָׁלַח בְּאֶשֶׁר וּבִזְבֻּלוֹן וּבְנַפְתָּלִי - שִׁבְנַחְלָתָם נִמְצָא עִמָּם יִזְרְעֵאל, מִקּוֹם חֲנִית מִדְיָן וְעַמְלֵק - וַיַּעֲלוּ לְקִרְיָתָם - כּפִי שִׁנְצִטוּוֹה בִּנְבֹאָה.

(לו) וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל הָאֱלֹקִים, אִם יִשְׁדֹּךְ מוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ - עֲשֵׂה עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה, לְרֹאוֹת כִּי אֶכֶן תֵּהֵא בַעֲזָרִי, וַיַּעֲשֶׂה לִּי נֹס וּפְלֹא בַּמִּלְחָמָה בַּמִּדְיָן².

מהם האותות אותם מבקש גדעון? וכיצד יוכיחו על תשועת ישראל?

(לז) הִנֵּה אֲנֹכִי מֵצִיג אֶת גִּזְתְּ הַצֶּמֶר בְּגֶרֶן - מִקּוֹם סָגוֹר שְׁאִינוּ תַּחַת כִּיפַת הַשָּׁמַיִם, וְעוֹד כִּי בַּגֶּרֶן נִרְאָה אֵלָיו הַמֶּלֶךְ³, וְאִזּוּ יֵהֵא הַסִּימָן עָלָיו - אִם טַל יִהְיֶה עַל הַגִּזָּה לְבִדָּה - הַטַּל

¹ משפחתו, כפי שנאמר לעיל יואש אבי העזרי, שהיה ממשפחת אביעזר.

² ואין הכוונה חייו, שביקש אות כי יש יכולת ביד השם לעשות לו מלחמה, כי ודאי שהאמין וידע זאת, ועוד שאסור לנסות את הקב"ה. רק רצה אות, כי ייעשה לו נס במלחמתו במדין.

³ אמנם הופיע אליו בגת, אך היא שימשה כגורן.

הוא סימן לשפע אלוהי ממעל. ורצה לבחון, וביקש אות על כך, כי יהא עליו שפע אלוהי להושיע את ישראל - ועל כל הארץ חרב - הוא סמל לאומות העולם - וידעתי כי תושיע בידי את ישראל כאשר דברת - ורצה לראות בחוש, כי רק על גיזת הצמר, עליו בלבד, יהיה טל, יחול השפע הא-לוקי, ועל כל הארץ יהא חורב. וכך יבין כי תהא לו שפע של סיעתא דשמיא, במלחמה על מדין.

(לח) ויהי בן וישכם ממחרת ויזר את הגזה וימין טל מן הגזה מלוא הספל מים - אולם על הארץ לא היה חורב. ולא משום שגם לאומות יהא שפע ממרום, אלא מכיוון שהסימן של גדעון לא יכל להתקיים. הלוא, ברית כרותה לטל שאינו נעצר. על כן היה טל על כל הארץ. אכן, על הגיזה היה מלא הספל מים, שהוא מורה על השפע העצום שיושפע מלמעלה על גדעון.

כיון שהאות שביקש גדעון, לא התקיים בשלמותו - (לט) ויאמר גדעון אל האלהים אל יחר אפך בי ואדברה אף הפעם - ביקש נסיון נוסף, מפני שבנסיון הראשון היה טל על הארץ, ועוד כיון שרצה לבחון הדברים מבחינה נוספת, ועל כן - אנסה נא רק הפעם בגזה, יהי נא חרב אל הגזה לבדה ועל כל הארץ יהיה טל - וכונתו היתה בזה, לבחון כי האומות ינגפו כפי שנשטפו במים בימי סיסרא, ובים סוף, ועל הגיזה שהיא משל לישראל יהא חורב, כפי שנאמר בים סוף ובני ישראל הלכו ביבשה. (מ) ויעש אלקים בן בלילה ההוא ויהי חרב אל הגזה לבדה - וזה יתכן, כיון שהטל לא נעצר, רק על הגזה היה חורב - ועל כל הארץ היה טל.

(פסוק ו') (א) וישכם ירבעל הוא גדעון, וכל העם אשר אתו, ויחנו על עין חרוד, ומחנה מדין היה לו מצפון מגבעת המורה בעמק - גבעת המורה, היא גבעה גבוהה שממש אפשר לצפות על העמק שתחתיה ולהורות משם את הדרך. וגדעון חנה מדרום לגבעת המורה, (על עין חרוד, שהוא למרגלות הגלבוע), ומחנה מדין חנה מצפון.

(ב) ויאמר השם אל גדעון רב העם אשר אתך מתתי את מדין בידם - ומשתי סיבות רב העם. האחת, שהרי עבדו לבעל לתוספת מזל טוב, והיתה האמונה שהבורא כל יכול ואין עוד מלבדו רפויה בידם, ועל כן יש חשש פן יתפאר עלי ישראל לאמר ידי הושיעה לי - וטעם נוסף שאינו מוזכר בפירוש, שהרי גדעון שאל את המלאך שנגלה אליו, איה כל נפלאותינו, ורצה הקב"ה להראות את הנפלאות שהוא עושה.

מה יש לעשות, כדי שלא יהא העם רב?!

מכיון שהעם רב, יש לדלל משורות הלוחמים, עד שכבר לא יהא רב כל כך. על כן - (א)
וַעֲתָה קְרָא נָא בְּאָזְנֵי הָעָם, לֵאמֹר - כפי דיני התורה⁴ שהיו השוטרים מדברים אל העם -
מִי יֵרָא וְחָרַד יֵשֶׁב, וְיִצְפֹּר - ישוב בבוקר למקומו⁵, ולא כעת בלילה, אלא ילך בהר
הגלעד. ויכין עצמו לשוב בבקר - מִהָר הַגְּלָעַד - משום⁶ שהמלחמה היתה בלילה, ואחר
שינגפו מדין יהא צורך באותם ששבו מעורכי המלחמה, שילכו לרדוף אחרי מדין, (כפי
שנראה בהמשך סיפור המלחמה). לפיכך ילוננו בהר הגלעד, ויהיו מוכנים לעזור לעם
במלחמתם⁷ - וַיָּשֶׁב מִן הָעָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֲלָף וַעֲשָׂרַת אֲלָפִים נְשָׂאָרוֹ.

(ד) וַיֹּאמֶר הַשֵּׁם אֶל גְּדֵעֹן עוֹד הָעָם רָב, הוֹרֵד אוֹתָם אֶל הַמַּיִם וְאַצְרְפֵנוּ⁸ לָךְ שֵׁם, וְהָיָה אֲשֶׁר אָמַר
אֱלֹהֶיךָ זֶה יֵלֶךְ אִתְּךָ הוּא יֵלֶךְ אִתְּךָ - למלחמה - וְכָל אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֶיךָ זֶה לֹא יֵלֶךְ עִמָּךְ, הוּא לֹא
יֵלֶךְ - אין בכוחו ללכת איתך, כיון שאפילו אם היה הולך אתך, היה בורח מן
המערכה. לכך הוא לא ילך - אינו יכול ללכת. וכפי שצוהו השם - (ה) וַיֹּרֶד אֶת הָעָם אֶל
הַמַּיִם - ושם בא צווי חדש, כיצד יצרפם - וַיֹּאמֶר הַשֵּׁם אֶל גְּדֵעֹן כָּל אֲשֶׁר יֵלֶק בְּלִשְׁוֹנוֹ מִן
הַמַּיִם - יֵלֶק פִּירוּשׁוֹ יִלְקֶךְ. כפי שהיה לבסוף, שלקחו בידם מן המים, וכאשר שותים
מן היד, לא ניתן לשתות בשפתיים כפי ששותים מכלי, אלא רק ללקק את המים
מהיד - כְּאֲשֶׁר יֵלֶק הַכֶּלֶב - ואת המלקקים - תַּצִּיג אוֹתוֹ לְבָד, וְכָל אֲשֶׁר יִכְרַע עַל בְּרַכְיוֹ
לְשֹׁתוֹת - תַּצִּיג בנפרד מהמלקקים - (ו) וַיְהִי מִסֵּפֶר הַמִּלְקָקִים בְּיָדָם אֶל פִּיהֶם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ
וְכָל יֵתֶר הָעָם פָּרְעוּ עַל בְּרַכְיָהֶם לְשֹׁתוֹת מֵיָם.

על ידי מי תהא התשועה? מי יזכה שתבוא תשועת השם על ידו? המלקקים או הכורעים?!

⁴ בפרשת שופטים, בספר דברים, שם נמצאים דיני המלמה. וכך מצווה אותנו התורה, וְיִסְפוּ הַשְּׁטָרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמְרוּ מִי הָאִישׁ הַזֶּה וְרַף הַלֵּבָב יֵלֶךְ וְיָשֶׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יָפֹס אֶת לֵבָב אָחִיו כְּלָבּוֹ.

⁵ יִצְפֹּר, הוא מלשון בָּקֵר. צפרא הוא בָּקֵר בארמית.

⁶ מלבד הטעם הפשוט שכך למנדונו רבותינו בכל מקום. לעולם יצא אדם בכי טוב ויכנס בכי טוב שנאמר הבקר אור והאנשים שולחו. (מסכת תענית דף י', ועוד מקומות).

⁷ כפי דיני התורה, שהחוזרים מעורכי המלחמה, אינם חוזרים לבתיהם, אלא רק משדה הקרב, ועדיין מוטל עליהם לעזור במלחמה. וכך פסק הרמב"ם בהלכות מלכים. כל אלו שחוזרין מעורכי המלחמה, כששומעין את דברי הכהן חוזרין, ומספקין מים ומזון לאחיהם שבצבא, ומתקנין את הדרכים.

⁸ וְאַצְרְפֵנוּ, מלשון צירוף וזיקוק. לסנן שוב את הלוחמים, שהרי עדיין העם רב.

התשועה תהיה במלקקים. ומשני סיבות. האחת, כיון שהכריעה דומה ומזכירה את עבודת הבעל. וכיון שהיתה בישראל עבודת הבעל, והיא הגורמת לפורענות הנוכחית, צריך להרחיק את ישראל ביותר מטעותם. והשנית, כיון שהכריעה מראה על הבולמוס שאחז בהם. הכריעה על ברכיהם מוכיחה כי אינם מסוגלים להתגבר על תאוותיהם, והתורה שאמרה להכריז מי האיש הנרא ונרץ הלבב ילך וישב לביתו, כוונתה בעיקר, לאדם שירא מעבירות שבידו, גם הוא, ילך וישב לביתו.

(י) ויאמר השם אל גדעון בשלש מאות האיש המלקקים אושיע אתכם, ונתתי את מדין בידך, וכל העם - כל הנשאר מהעשרת אלפים הכורעים, (תשעת אלפים ושבע מאות, הנשארים) - ילכו איש למקומו - לא כעשרים ושנים אלף, היראים מפחד המלחמה, שעליהם ללון בהר הגלעד עד הבוקר. אלו היראים מעבירות שבידם, ישובו וילכו איש למקומו - (ח) ויקחו את צדה העם בידם ואת שופרתיהם⁹ ואת כל איש ישדאל שלח איש לאהלו ובשלש מאות האיש החזיק, ומחנה מדין היה לו מתחת בעמק - כעת העם טהור, ועמך כולם צדיקים. בוטחים הם בצורם כי יושיעם, ועל כן, ראויים הם שינתנו המדינים בידם.

האם באמת בטחו בכל לב? האומנם, האמינו בכל ליבם כי להשם הישועה? האם מרגישים הם, בכל חושיהם, כי אין מעצור להשם להושיע ברב או במעט?

אכן, עתיד הקב"ה למסור גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, דבר שהוא לכאורה היפך הטבע. אולם כדי שיתרחש הנס, עליהם לדעת בצורה ברורה, כי בטבע העולם שימסרו הטמאים ביד הטהורים, והרשעים ביד הצדיקים. אשר על כן - (ט) ויהי בלילה ההוא ויאמר אליו השם קום רד במחנה כי נתתי בידך. (י) ואם ירא אתה לרדת - ועדיין אינך מספיק בוטח שיעשה לך נס, אם כן אין אתה ראוי שייעשה הנס, ויש עליך לחזק את לבך. על כן - רד אתה ופרה נערך אל המחנה. (יא) ושמעת מה ידברו, ואחר תחזקנה ידיך, וירדת במחנה - תשוב למחנה ישראל, אחר שהתחזקת דרך. וכך אכן עשה גדעון כדי להיווכח בישועת השם - וירד הוא ופרה נערו אל קצה החמשים אשר במחנה - כדרך כל הצבאות, שאת הכוחות החזקים שמים בקצה המחנה, ואת הכוחות החלשים שמים בתוך המחנה, כדי שהחזקים יגנו על החלשים יותר. גדעון ירד עם נערו אל קצה

⁹ בשופרות עושים מלחמה, כפי שהיה במלחמת יריחו, וכפי צווי התורה וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בהצצרות ונזפרתם לפני השם אלקיכם ונושעתם מאיביכם. ובחצוצרות, ותוקעים יחד עם שופרות. וכך אומרת התורה על פנחס כשהלך להילחם במדין, וכלי הקדש ונצצרות התרועה בידו. ואומרת על כך הגמרא במסכת סוטה, כלי הקדוש, זה ארון ולוחות שבו, וחצוצרות התרועה, אלו השופרות.

החמושים. (יב) ומדין ועמלק וכל בני קדם נפלים¹⁰ בעמק פארצה לרב, ולגמליהם אין מספר כחול שעל שפת הים לרב.

(יג) ויבא גדעון - התקרב לבדו ללא נערו - והנה איש מספר לרעהו חלום ויאמר הנה חלום חלמתי והנה צליל¹¹ לחם שערים מתהפף במחנה מדין, ויבא עד האהל, ויכחו ויפל, ויהפכו למעלה ונפל האהל - ופתרון החלום הוא, שבזכות מנחת העומר הבאה מן השעורים, (שהרי מלחמת גדעון היתה בפסח, כפי שאומר גדעון למלאך "ואיה כל נפלאותיו אשר ספרו לנו אבותינו" בליל אמש), יבואו ישראל ויגרמו למהפכה, יגרמו לבוקה ומבולקה במחנה מדין, ויבא עד האהל, עד תוך המחנה.

וצליל הלחם יגרום שני דברים. האחד, ויכחו ויפל, שיגרום הכאה ונפילת חללים במקומם. והשני, ויהפכו למעלה, שינוסו מדין ויברחו למעלה על ההרים, ונפל האהל, יפול מחנה מדין, לגמרי. (יד) ויען רעהו ויאמר - הוא לא ידע לפרש את החלום כפי פירושו האמיתי, ועל כן אמר כי מה שנראה לו - אין זאת בלתי אם חרב גדעון בן יואש איש ישראל - מפני שחלם על שעורים, ומדין הרי עלו להשחית את היבול והתבואה שהמשל להם, הם השעורים. ושעורים אלו שהם העילה למלחמה, נהפכו עלינו כי - נתן האלקים בידו את מדין ואת כל המחנה.

(טו) ויהי כשמע גדעון את מספר החלום ואת שברו - גדעון שמע את החלום וידע את פתרונו האמיתי, ועוד שמע את שברו, את פתרונו, שגם מדין ידעו שנתן אותם השם בידו, גם מדין הבינו את שברם, וישתחו - להשם - וישב אל מחנה ישראל ויאמר קומו כי נתן השם בידכם את מחנה מדין.

כיצד מתכוון גדעון למלחמה? אילו כלי נשק לוקח הוא בידו?

(טז) ויחץ את שלש מאות האיש שלשה ראשים - כדי שכל ראש, כל פלוגה תגיח לעומתם מרוח אחרת, רצה לאגפם משלש רוחות, ויתן שופרות ביד כלם וכדים רקים ולפדים בתוך הפדים - לקח שופרות ולפידים כדי להזכיר את מתן תורה, וכדי להפחידם, כי בדרך כלל ההולך בראש מאיר לכולם, וכאן לכולם היו לפידים, וכן ההולך בראש המחנה תוקע בשופר, וכאן כולם יתקעו. וכל זה היה ההשתדלות במלחמה, כדי שיחשבו

¹⁰ נפלים פירושו שוכנים. כפי שנאמר אצל ישמעאל, על פני כל אֶחָיו נָפַל, שכן. במכוון נאמר לשון של נפילה, כיון שכבר החלה נפילתם כפי שמתבאר מיד.

¹¹ צליל לחם שעורים, לשון צליה, לחם אפוי ע"ג גחלים, חררה.

שבא עליהם חיל גדול. ושמנו את הלפידים בתוך הכדים, כדי שיופתעו וברגע אחד יראו את כל הלפידים, ממש לידם. (י) ויאמר אליהם ממני תראו וכן תעשו - חכו שאני אתחיל במלחמה ואתם אחרי - והנה אנכי בא בקצה המחנה והיה כאשר אעשה כן תעשו - ומה שאני אעשה הוא אשר תעשו, ולא יותר מכך - (יח) ותקעתי בשופר אנכי וכל אשר אתי, ותקעו בשופרות גם אתם סביבות כל המחנה ואמרתם להשם ולגדעון - וכפי שפירש המצוו"ד (ורש"י בשם התרגום) אמרו, להשם הישועה, ובאה על ידי גדעון. גדעון הוא האיש שדרכו תושפע הישועה.

(יט) ויבא גדעון ומאה איש אשר אתו בקצה המחנה ראש האשמה התיכונה - שלש משמרות ישנם בלילה (מסכת ברכות, דף ג'). שלשה חלקים. אנו איננו מרגישים בהבדל (אך יכולים למדוד את הזמן), אולם בשמים יש משמעות למשמרות אלו. על כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כלביא, שנאמר, השם ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נהו. בחצות, הוא אמצע האשמורת האמצעית, הקב"ה יושב על כסא רחמים והוא זמן של חסד. וגדעון בא עם מחנהו, בתחילת המשמורת האמצעית, התיכונה, אך הקם הקימו את השמרים - והיה זה בדיוק הרגע שהחליפו את השומרים סביב למחנה - ויתקעו בשופרות ונפוץ הכדים אשר בידם.

כיצד היתה התקיעה? ואיך התנהלה שבירת הכדים?

(כ) ויתקעו שלשת הראשים בשופרות, וישברו הכדים - שלש מאות האיש, שברו את הכדים בזמן תקיעת הראשים. כפי שצויה עליהם גדעון, לשבור את הכדים ולחשוף את הלפידים רק ברגע התקיפה. אחר נפיצת הכדים, יש בידם שופרות ולפידים - ויחזיקו ביד שמאולם בלפידים וביד ימינם השופרות לתקוע - כפי ההלכה שיש לכתחילה לתקוע ביד ימין ובצד ימין - ויקראו חרב להשם ולגדעון.

(כא) ויעמדו איש תחתיו סביב למחנה - לא עשו מאומה פרט להשתדלות זו. לא עשו כלום פרט לשבירת הכדים. כפי שנצטוו על גדעון, שלא יעשו יותר מאשר יעשה הוא עצמו. בלא שיעשו מאומה, אחר שנפצו את הכדים ועדיין לא תקעו בשופרות, עמדו במקומם. ויעמדו איש תחתיו סביב למחנה וכבר - וירץ כל המחנה, ויריעו, וינשו - בוקה ומבולקה במחנה מדין. חלק הריעו וחלק נסו. ואז אחרי שכבר החלה המנוסה - (כב) ויתקעו שלש מאות השופרות - ועדיין לא החלו לרדוף ולא להילחם - וישם השם את חרב איש ברעהו - את חרב הנסים במריעים ולהיפך. היה עדיין לילה, ולא ידעו מי הוא

האויב. מבוכה פשטה בין חיילי מדין - ובכל המַחֲנֶה - עד שלבסוף - וַיָּנֶס הַמַּחֲנֶה עַד בֵּית
הַשְּׁטָה צָרְרָתָהּ, עַד שְׂפַת אָבֶל מַחֻלָּה עַל טִבַּת.

לבסוף...

(ב) וַיִּצְעַק - הזעיקו את - אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִנִּפְתָּלִי וּמִן אֲשֶׁר וּמִן כָּל מְנַשֶּׁה וַיְרַדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְיָן - אלו האנשים שלנו בהר
הגלעד. הם השבים מעורכי המלחמה, שבאו לעזור לגדעון במלחמתו. הם באו לרדוף אחרי מדין. אולם
התשועה עצמה, לא נעשתה על ידם. ומלבד אלו - (כד) וּמִלֹּאכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל הָר אֲפָרַיִם לֵאמֹר רְדוּ לְקִרְאֵת מִדְיָן
וְלִכְדוּ לָהֶם אֶת הַמַּיִם עַד בֵּית בָּרָה וְאֶת הַיַּרְדֵּן וְאֶת הַיַּרְדֵּן. (כה)
וְלִכְדוּ שְׁנֵי שָׂרֵי מִדְיָן אֶת עֹרֵב וְאֶת זָאב, וַיַּהַרְגוּ אֶת עֹרֵב בְּצוּר עֹרֵב, וְאֶת זָאב הָרְגוּ בְּיָקֹב זָאב, וַיְרַדְּפוּ אֶל מִדְיָן, וְרָאשׁ
עֹרֵב וְזָאב הֵבִיאוּ אֶל גִּדְעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן.

במהברות

סיכום:

המלחמה במדין.

סימן לישועת השם. גדעון מבקש מהקב"ה, אות וסימן שיהיה עמו ויעזרהו במלחמה. בתחילה ביקש, שיהיה טל על הגיזה ששם בגורן, לבדה, ועל כל הארץ חורב. ובלילה השני מבקש להיפך, שיהיה טל על כל הארץ, וגיזת הצמר תשאר יבשה. הקב"ה ממלא משאלותיו וסימניו.

היוצאים. נאספו עם גדעון שלושים ושתים אלף איש, ויצאו למלחמה שלש מאות איש. בתחילה חזרו עשרים ושתים אלף איש, ולבסוף, אחר הבדיקה במים, שבו עוד תשעת אלפים ושבע מאות.

ההכנות. גדעון יורד למחנה מדין, ושומע חלום ושברו, כי ינצח את מדין. מיד מחלק גדעון את עמו לשלוש פלוגות, ובידם שופרות, לפידים וכדים.

המלחמה. הפתיעו את מדין, בלפידים ושופרות, ובלא שיעשו מאומה קמה מבוכה במחניהם, וחרב איש ברעהו, עד שנסו כולם. לא נותר, אלא לרדוף אחריהם.

הנצחון. הזעיקו את עשרים ושתים אלף הלוחמים, שלנו בהר הגלעד, לרדוף אחרי מדין, וללכוד את מעברי המים על מנת שלא יברחו. עד שלבסוף הביאו אליו את ראשי עורב וזאב, שרי מדין.

שאלות חזרה:

1. מאלו שבטים יצאו עם גדעון למלחמה?
2. איך ירמז האות של הגיזה והטל על הנצחון והתשועה במלחמה?
3. למה ביקש גדעון אות נוסף?
4. מפני מה, היה צורך במעט אנשים במלחמת מדין?
5. מדוע חזרו בתחילה עשרים ושנים אלף איש? היכן הם לנו? ומדוע?
6. כיצד נבדקו הלוחמים במים? מי לא הלך? ומדוע?
7. את חלומו של מי, שמע גדעון? מה היה החלום? כיצד פתרו חברו? ומהו הפיתרון האמיתי?
8. תארי את שני שלבי המלחמה!

שאלת הכנה:

עייני היטב בפרק ח', וצייני את ההבדלים בין מעשה אנשי סוכות, לבין מעשה אנשי פנואל! (ההבדלים באיומו של גדעון, האנשים המעורבים, וגמול מעשיהם).

תשובות:

1. יצאו עם גרעון למלחמה, משבטי מנשה, אשר, זבולון ונפתלי.
2. בתחילה, כשביקש גרעון, על הגיזה טל ועל כל הארץ תורב, הטל מרמז שפע של חסד שיסייע הקב"ה על ישראל, ועל כל הארץ, על האומות לא יהיה שפע של הצלחה. ובשנית, כשביקש גרעון, על כל הארץ טל, ובגזית הזמר לצדה תורב, כוונתו היתה שהאומות ינגפו, כפי שנגפו מצריים וסיסרא במים, וישראל הלכו ביעשה.
3. גרעון ביקש אות נוסף, כיון שהאות הראשון, "על כל הארץ תורב", לא נעשה במלואו, כיון שגזית כותה לטל שאינו פוסק.
4. היה צורך במעט אנשים במלחמה משני טעמים. הראשון: "שלא יתפאר ישראל לאמר, יצי הושיעה לי". השני: כדי למלאות בקשת גרעון שביקש "ואיה כל נפלאותיו אשר סיפחו לנו מבנותינו לאמר".
5. בתחילה חזרו עשרים ושנים ארץ, מפני שיראו מהמלחמה, כפי שהכריז גרעון, "מי האיש הירא ורחק הלצת, ילך וישאב לביתו". אותם עשרים ושנים ארץ לנו בהר הגלעד, כדי שיוכלו לעזור לישראל לרדוף אחרי מצרים. לרדוף כבר אינו בשדה המערכה.
6. האותמים נבדקו במים, מי אשר יכרע על ברכיו לעשות, והוא דומה לעבדות העל, והוא לא ילך למלחמה. ומי אשר ילך כאשר ילך הכלב, כאלמר יקח בידיו מהמים, והוא רחוק מאד מעבדות העל, והוא אשר יצא למלחמה על מצרים.
7. גרעון שמע את תלואו של אחד מהשומרים בקנה המלחמה. והתלואו היה "צליז לחם שגורים מתהפך במלחמה מצרים, ויבא עד האהל ויכהו ויפול, ויהפכוהו למעלה ונפל האהל". תבירו של השומר פתר לו אותו שמדובר על גרעון, שיצא למלחמה בעקבות התבואה שגזל מצרים, ומלחמה מצרים יפלו בידו. והפתרון האמיתי הוא, שגזכות מנחת העומר יפול מלחמה מצרים ביד גרעון, ובתוך המלחמה כבר יוכלו, ולאחר מכן, ינוסו למעלה על ההרים, ויפלו ביד גרעון.
8. שני שלבי המלחמה הם כדלהלן. בתחילה: עמדו מים תחתיו סביב למלחמה, ויתקעו בשופרות ויפזו את הכדים, וישם השם חרב מים ביד רעהו. ואז: וינס המלחמה, וזעק מים ישראל לרדוף אחריהם.

הכנה. ההצדקים בין אנשי פנואל לסוכות מתבטא בכמה מישורים.

- i. האנשים. שרי סוכות, אנשי פנואל.
- ii. האומ. לשרי סוכות מדוע את שרכם, לאנשי פנואל אתו את המגדל.
- iii. העושה. סוכות צקרת בקוצי המדבר. פנואל נתן את המגדל, והרג את אנשי פנואל.